

Ni Banuwa Ta (Atlas) - Reading Club Curriculum

PALIMUDÉ MASA

Gulitán (Purpose)

1. Mistudyu masa asta sumulat ka Tagabawà.
2. Abô makasóddór tingód kani banuwa na góddóan ta.
3. Abô duwán dayó masa.
4. Para dád ni katô manubù pakabasa dán.

Kasangkapan: Bibliya, blackboard, chalk, vowel charts

Ágbasaan tut Bibliya: Genesis 11:1-9

Pasóddór katô Tagabawà kabaták

1. Ka maták ki ka Binisayà, duwán lima litra ángngadanan bawéls (vowels) nag gamitán. Ni gó mga: (Tô ágpangulu é maták tut blackboard.)

a - asa
e - puyde
i - diri
o - mo
u - unsa

Tô duma litra ángngadanan kunsunant (consonant) ni gó mga: (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

b, d, g, h, k, l, m, n, ng, p, r, s, t, w, y

Duwán pagsík mga ássa litra na ággamítán ka Tinagalug ó Binisayà.

Ni gó mga: c = k

f = p
j = h
q = k
v = b
z = s

2. Duwán ánnám litra ángngadanan bawéls (vowels) nag gamitán kag baták ka Tagabawà. Ni gó mga: (chart.)

a - ahu, dan

á - ándin, dán
 é - énóng, baé
 i - ibid, din,
 ó - ómmó, panó
 u - ulu, unsad, dun

Ni mga litra ni, a, i, u, ágbalósán na magunawa katô ni tallu mga litra tut Binisayà. Na ni mga litra á, é, ó, duwán ássa pagbalós. Ni mga litra ni, ándà tut Binisayà. Atin maták ki kani mga litra ni, á, é, ó, dugangan ta tô kórét (') tun ta bówwó katô litra. Ágtigkané tut dadan tébang astag panayunán dadat kawanán. (Tô ágpangulu maták tut blackboard.):

ánda
 énóng
 ómmó
 ábbál
 állang
 panó

Mga gapil sumulat tut papil dan. “Sulat yu tut papil yu ni litra ‘a’ asta kagi ‘ahu.’ Na tô sósók...á, etc.”

a	ahu
á	ándin
é	énóng
i	ibid
ó	ómmó
u	ulu

3. Basan ta ni mga kagi ni tut Tagabawà: (Tô ágpangulu maták tut blackboard.) Masa balabag:

agad	ahu	usa
ándin	ánda	ámbó
énóng	pénék	kangé
idung	ikug	kapi
ómmó	tógón	panó
ulu	ugang	lumu
dan	dán	din
ka	ké	ki
állu	álló	kalló
idu	kédu	

unsad pónsad

Kinnaman tō kakatigan #1

Palibutan yu tō nángngà kabaták tut Tagabawà kinagiyan. (Tō ágpangulu maták kani mga kagi tut blackboard asta kumagi katô mga kagi tut dadan tébang. Tō gapil palibutan tō nángngà.)

(ahu)	1. aho	ahu
(ánda)	2. anda	ánda
(pének)	3. pének	penek
(ibid)	4. ibid	ebed
(panó)	5. panu	panó
(ulu)	6. ulu	ulo
(din)	7. den	din
(dán)	8. dan	dán
(énóng)	9. énóng	enong
(kapi)	10. kape	kapi

Kinnaman tō kakatigan #2

Batákkán ta ni mga kagi tut Tagabawà. (Tō ágpangulu kumagi katô sábbad kagi. Tō gapil maták tut papil dan.)

- 1. ka
- 2. dán
- 3. ki
- 4. ké
- 5. kó
- 6. ku

(Tō ágpangulu maták katô mga kagi tut blackboard su abô tō mga gapil kapiyaan dan tō litra igbaták.)

Pasóddór katô ágkasódô tut bakaráng (glottal stop)

1. Tut Tagabawà kinagiyan asta pagsik tut ássa mga kinagiyan nit Pilipinas, duwán ágngadanan “glottal stop,” awud tut bakaráng. Tō awud tut bakaráng, tō gó ég ngadanan kunsunant. Atin maták ki ka awud tut bakaráng, inggó kani é kabaták ('). (Tō ágpangulu maták tut blackboard.)

Atin ka tō awud tut bakaráng, ikadutut katapuriyan katô kagi.
Ágbatákkán ta tut bówwó katô katapuriyan litra. Ágtigkané ki tut dadan tébang

tut bówwó nag panayunán tag pasiyungán tut dadat kawanán, inggó kani: (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

sanggì
manì
batà
sulù
kudà
malutù

Kinnaman tō kakatigan #3

Palibutan yu tō nángngà kabaták tut Tagabawà kinagiyán. (Tô ágpangulu maták kani mga kagi tut blackboard asta kumagi katô mga kagi tut dadan tébang. Tô mapil palibutan tō nángngà.)

(batà)	1. bata	batà
(manì)	2. manì	mani
(kudà)	3. kudà	kuda
(sulù)	4. sulu	sulù
(ulì)	5. ulì	uli
(ándà)	6. ánda	ándà

Kinnaman tō kakatigan #4

“Sulat yu tut papil yu ni kagi:”

1. sulù
2. ulì
3. batà

2. Atin ka tō awud tut bakaráng ikatut tángngaan katô litra, dì tō batákkán. (Ágpangulu maták tut blackboard.)

baé
buuy
óó
baisan

Kinnaman tō kakatigan #5

Palibutan yu tō nángngà kabaták tut Tagabawà kinagiyán. (Tô ágpangulu maták kani mga kagi tut blackboard asta kumagi katô mga kagi tut dadan tébang. Tô gapil palibutan tō nángngà.)

(tuu)	1. tuu	tu-u
(óó)	2. ó-ó	óó
(mapait)	3. mapait	mapa-it
(baé)	4. ba-é	baé
(buuy)	5. bu-uy	buuy
(paa)	6. paa	pa-a

Na basan ta ni mga kagi ni tut Tagabawà. (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

batà

bataánnán (Minsà tô ágpangulu, “Manan ka ándà kórét igbaták katô litra a?”)

ulì

ulián (Minsà, “Manan ka ándà kórét igbaták katô litra i?”)

táddù

tádduán (Minsà, “Manan ka ándà kórét igbaták katô litra u?”)

Kinnaman tô kakatigan #6

Palibutan yutô nángngà kabaták tut Tagabawà kinagiyan. (Tô ágpangulu maták kani mga kagi tut blackboard asta kumagi katô mga kagi tut dadan tébang.)

(batà)	1. bata	batà
(ahà)	2. ahà	aha
(bataánnán)	3. bataánnán	batàánnán
(ulián)	4. ulìán	ulián
(tádduán)	5. tádduán	táddùán
(ulii)	6. ulii	ulìi

Kinnaman tô kakatigan #7

Sulat yu tut papil yu ni mga kagi ni:

1. ulì
2. ulii
3. ahà
4. ahaán

3. Atin ka tô litra duwán kórét inggó kani ('), asta italundug katô awud tut bakaráng, tô litra duwán kórét (), inggó kani tô ka kórét ta (^): (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

tô (tó + = ô)

tóngkô (ó + = ô)
 kannê (é + = ê)

Basan ta ni mga kagi ni: (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

taddô
 tóngkô
 kannê
 takkê

Kinnaman tô kakatigan #8

Palibutan yu tô nángngà kabaták tut Tagabawà kinagiyán. (Tô ágpangulu maták kani mga kagi tut blackboard asta kumagi katô mga kagi tut dadan tébang.)

(tigkô)	1. tigkô	tigkó
(kannê)	2. kanné	kannê
(sódô)	3. sódó	sódô
(méngkô)	4. méngkô	méngkó

Kinnaman tô kakatigan #9

Na batákkán ta ni mga kagi ni: (Tô ágpangulu é kumagi katô mga litra, sábbad dád tô kumagi, na tô gapil maták tut papil dan.)

1. paa
2. ánda
3. ándà
4. sulu
5. sulù
6. katô
7. ulì
8. kannê

Atin ka tô gapil ikapángnga dán ágbaták katô mga kagi, tô ágpangulu maták katô mga kagi tut blackboard su abô tô manubù gapil kapiyaan dan tô kandannù kabaták.)

- - - - - Lesson Division - - - - -

Pasóddór katô mga marka ka sentence

1. Langun katô mga sentence ágtigkané ka dakál litra. (Tô ágpangulu maták

tut blackboard.)

Mánda ka?
Pénék ka.

Piyaan ta tô kasulat kani sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

1. ánda ka madun? (Ánda ka madun?)
2. panó kid. (Panó kid.)
3. mahu ka. (Mahu ka.)

2. Langun katô mga ngadan ka manubù, lugar/banuwa, asta ngadan katô wayig mga ranó, ágtigkané ka dakál litra. (Tô ágpangulu maták.)

South Cotabato
Agusan river
Presidinti Corazon Aquino

Piyaan ta tô kasulat kani mga sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

1. madun ka tut davao? (Madun ka tut Davao?)
2. taddô si mayor ipong. (Taddô si Mayor Ipong.)
3. tumalipag ki ka wayig ka malasila. (Tumalipig ki ka wayig ka Malasila.)

3. Langun katô mga sentence tut katapuriyan duwán péryud tut ágsippangán (.). (Tô ágpangulu maták.)

Madunna tuk niyu.
Mulì ad.

Piyaan ta tô kasulat kani maga sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

1. pénék ka dun (Pénék ka dun.)
2. unsad kó (Unsad kó.)
3. igpanó dán géna (Igpanó dán géna.)

4. Langun katô mga insà tut katapuriyan duwán marka ánggadanan kuwistyun marka (?). (Tô ágpangulu maták.)

Ándinné gulitán nu?

Piyaan ta tō kasulat kani mga sentence ni. (Tō ágpangulu maták tut blackboard.)

1. mānda ka (Mánda ka?)
2. ágkamánnu ka (Ágkamánnu ka?)
3. ándinné gulitán nu (Ándinné gulitán nu?)

5. Tō mabbabà kasódô tut sábbad sentence, duwán marka ángngadanan kama (.). (Tō ágpangulu maták.)

Dalám ka sábbad biyaán, makasábbad áglibut ni banuwa tut álló.

Piyaan tō kasulat kani mga sentence ni. (Tō ágpangulu maták tut blackboard.)

1. tō ágkákkáp dì ágkadugé (Tō áglákkáp, dì ágkadugé.)
2. su sunnud ménit tō languk batu ágkatunó (Su sunnud ménit, tō languk batu ágkatunó.)
3. na tō bulan délák pa puri kani banuwa ta (Na tō bulan, délák pa puri kani banuwa ta.)

6. Langun katô mga kagi na igkagi dáp katô manubù ágkagi, ágtigkané asta tut katapuriyan duwán marka (quote mark) inggó kani tō tut bówwó (“ ”). (Tō ágpangulu maták.)

Mà din kun, “Ándin tō ilumu?”

Piyaan ta tō kasulat kani mga sentence ni. (Tō ágpangulu maták tut blackboard.)

1. mà din mānda ka (Mà din, "Mánda ka?")
2. igkagi si boy igpanó dan dán (Igkagi si Boy, "Igánó dan dán.")
3. igtaba tō batà diya (Igtaba tō batà, "Diya.")

7. Duwán timpu tō sábbad dáp tō ángngadanan quote marks ággamitán (‘ ’). (Tō ágpangulu maták.) Ni marka ni tun tóna katô kinagiyán na igkagi katô ássa manubù katô sábbad manubù katô mga kagi na igkangé din dáp pagsik. (Tō ágpangulu maták.)

Igkagi si Jesus, na mà din, “Duwán sábbad manubù na igkagi sikandin tut taratómmóng din, ‘Pilé nu ni kayu ni.’”

(Minsà tō ágpangulu: “Sadan tō igkagi, ‘Pilé nu ni kayu ni’? Ándin tō igkagi i Jesus?")

Piyaan ta ni sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut blackboard.)

igkagi si Inna ma din igullaó tô bayi katô batà din yakag pénék
dun
(Igkagi si Innà, mà din, “Igullaó tô bayi katô batà din,
‘Yakag pénék dun.’”)

8. Duwán mga kinagiyan nag pakita katô inggó na isalábbuan, gésà óg
kasókó, duwán marka tut katapuriyan inggó kani é kabaták (!). (Tô ágpangulu
maták.)

Iwà ka dun!

Piyaan ta tô kasulat kani mga sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut
blackboard.)

1. áskuna kannê	(Áskuna kannê!)
2. tabangi a	(Tabangi a!)
3. yakag pénék su madabù ka	(Yakag pénék su madabù ka!)

9. Atin ka duwán mga ássa kasóddóran, duwán marka (paréntesis) tun tóna
asta tut katapuriyan na inggó na pagkulung inggó kani “()”. (Tô ágpangulu
maták.)

Tô pabungan ka Everest, siyó mararan (9,000) mitrus é
kallayatan.

Piyaan ta tô kasulat kani mga sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut
blackboard.)

1. tô góddóan dan na ángadanan iglu igloo
(Tô góddóan dan na ángadanan iglu (igloo)).
2. sapulù sábbad mararan 11,000 mitrus é kadalámmán katô dagat
(Sapulù sábbad mararan (11,000) mitrus é kadalámmán katô
dagat.)
3. ángadanan ta nik bulkan volcano
(Ángadanan ta nik bulkan (volcano)).

Kinnaman tô kakatigan #10

Piyaan ta tô kasulat kani mga sentence ni. (Tô ágpangulu maták tut
blackboard.) Batákkán tut linya katô papil.

1. askiyu kanne	(Áskiyu kannê!)
2. unsad ko	(Unsad kó.)
3. agkamannu ka	(Ágkamánnu ka?)
4. ma din muli ad	(Má din, “Mulì ad.”)
5. madun ka tut davao	(Madun ka tut Davao?)
6. madani dan dutut sandawa mt apo	(Madani dan dutut Sandawà (Mt. Apo).

Kinnaman tō kakatigan #11

Palibutan yu tō nángngà kagi na ándà kannut sentence.

1. ____ka madun?	Ánda	Ándà
2. Parágrág nu tō ____.	sulu	sulù
3. Masakit tō ____ku.	mata	matà
4. Igpamula dán tō ____.	mani	manì
5. Inólían ____ áskandin.	dan	dán
6. ____ kid.	Panu	Panó

Kinnaman tō kakatigan #12

Áppusán yu ni sentence ni. Batákkán yu tut papil yu.

Kadigárran a kumatig____.

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 1 (Tagnà gistudyuwan) - lapid i-5

Kasangkapan: Bibliya, blackboard, chalk, libru Ni Banuwa Ta

Ágbasaan tut Bibliya: Genesis 1:1; Juan 1:1-12

Ágpangulu tò masa; mga mapil mamasak tut kandan libru (lapid i-vii):

- i Ni Banuwa Ta (Title Page)
- ii Published in cooperation...
- iii Paunang Salita
- iv Other books available in Tagabawa
- v Una Basan
- vi, vii (Optional reading)

Basan - lapid 1:

1. Ágpangulu é masa. Tákkássi yu dád ágsállág kanan mata yu.
2. Padángngané masa.
3. Tô sábbad manubù é masa katô tagnà paragraph.
4. Tô ássa manubù é masa katô ikaduwa paragraph.
5. Tô ássa manubù é masa katô ikatállu paragraph.

Mamasak asta masa:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka igpamánnu tak kasóddór ka ándin tòg lumun ka mga manubù nit Pilipinas asta tut duma banuwa?
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka manan kani libru ni ka igimu?
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka ándin tò ássaássa katô mga manubù?

Uman yu basayi - lapid 1:

Padángngané masa.

Kabasak mapa - lapid 2:

Sállág yu tō mapa tut ikaduwa lapid, kannun kitan tō góddóan ka mga Tagabawà manubù.

Atin ka sumállág ki ka mapa, tō ikadadan datas é marag norte (north). Tō tut sunnad é marag sur (south). Tō ikatut dadat kawanan táppad marag silatan. Na tō ikatut dadan tébang marag salláppan.

Nit mapa kitanán ta tō ligad dák tanà asta pambik dagat. Asta kitan ta pagsik ka ánda tanan tō mga pabungan.

Kakitaan ta tō mga ngadan asta itaguan katô mga magdakál siyudad ukit ka marka inggó kani (##).

Tō marénták lugar duwán marka inggó kani (.).

Tō ágsippangán katô maluwag mga prubinsiya kitan ta ukit ka itampádtampád linya (_ . _ . _ .).

Tō karasada kitan ta ukit ka diritsu linya kannun inggó kani (__).

Tō dagat kasállággan ta kannun na duwán barku.

1. Ánda dadan tō norte yat mapa?
2. Ánda dadan tō salláppan yat mapa?
3. Ánda ikadadan tō Davao City yat mapa?
4. Ánda ikadadan tō prubinsiyak Davao del Sur?
5. Pamasak yu tō Kidapawan yat mapa.
6. Pamasak yu yat mapa tō boundary katô Davao del Sur asta Cotabato.

Basan - lapid 3,4:

1. Una masa tō ágpangulu katô lapid 3 asta 4.
2. Padángngané masa lapid 3 asta 4.
3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 3,4:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda tō mga Bagóbô manubù góddô. (Ágpangulu sumalin katô sábbad masa.)

Pamasak yu tō Makilala yat mapa.
 Pamasak yu tō prubinsiyak Cotabato yat mapa.
 Pamasak yu tō Toril asta Davao City yat mapa.

2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné ngadan katō libru ka gulitán.

Pamasak yu tō Mt. Apo yat mapa.

3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit katō ngadan katō duma mga tribu na góddô pagsik tut góddóan katō mga Bagóbô.

4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka sadan ég ngadan katō mga manubù dángngan Bagóbô.

5. Yat sósók paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné karapungan katō mga manubù tut Makilala na ágkagi “madigál.”

6. Yat sósók paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence nag bágge katō kóbadan katō kagi “datù.”

7. Yat sósók paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit katō ággamítán ka mga gamama na mému pagsik ággamítán ka mga gabayi.

Uman yu basayi - lapid 3,4:

Padángngané masa.

Mga paginsà - lapid 2-4:

(Kumagi tō ágpangulu, “Sadanné tumaba, pallayat ka bállad.”)

1. Ándinné ngadan katō dakál pabungan na dini ta madanik góddóan ta?
 Pamasak yu tut mapa.
2. Ándin tō mga tribu nag ngadanan Bagóbô?
3. Ándinné duma ngadan ka Áttó?
4. Ándin, ágpagpátté ù tō Tagabawà, Ubù asta Áttó katō kandinkandin kinagiyan ó di?
5. Ánda tō prubinsiya ka Davao del Sur nit mapa?
6. Ngadan kak tállu na malumu ka sábbad datù.
7. Pamasak yu yat mapa ka ánda tō lugar na góddóan yu.

8. Ándinné ngadan kani prubinsiya na góddóan yu?

Sulatán:

(Tô ágpangulu maták ka ni mga sentences tut blackboard. Maták tō gapil tun ta papil dan.)

Baták yu asta áppusán yu ni mga sentence tun ta papil yu.

1. Migóddô a nit_____.
2. Tô igtikudan katô kanak kamónaan_____.
3. Ni gó é kanak lumu_____.

MFAC01.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 2 - lapid 6-10 Mindanao asta Pilipinas

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, dakál mapa ka Pilipinas

Ágbasaan tut Bibliya: Isaias 42:10-13

Mga umanán insà:

Abriyi yu tō libru yu yat lapid sábbad (1) sippang lapid áppat (4).

1. Yat lapid sábbad, manan ka igimu ni libru ni?
2. Yat lapid duwa, ándin manubui tō góddô kani lugar nit mapa ni?
3. Yat lapid tállu, ándin tō mga kinagiyan katô mga Bagóbô?
4. Yat lapid áppat, ándin kun tō igkagi katô mga igitsita para katô mga umpak ka Bagóbô?

Basan - lapid 7: Mindanao

1. Ágpangulu é masa. Tákkássi yu dát ágsállág kanan mata yu.
2. Padángngané masa.
3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 7:

1. Yat tagnà asta ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné kadakállan ka ni Mindanao.
2. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda tō marapung igtikudak wayig.
3. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda tō duwán sunnud malambù tanà na madigár áglumuwan.

Uman yu basayi - lapid 7:

Dángnganan ta tag basa ni lapid 7. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa. Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak mapa - lapid 6:

1. Yat lapid 6, nit mapa ka Mindanao, táddù yu ka ánda táppad tók nita góddóan.
2. Ánda táppad tó South Cotabato?
3. Ahà yu ka ánda táppad tó Bukidnon nit mapa.
4. Ánda táppad tó Davao City?
5. Ánda táppad tó General Santos City?
Ándin tó ássa ngadan katô General Santos City?
6. Ánda táppad tó prubinsiyak Agusan?

Mga paginsà - lapid 7:

1. Ándin tó ikaduwa purù na dakál ka langun nit Pilipinas?
2. Ándinné ngadan kani áknita prubinsiya? Táddù yu yat mapa.
3. Ándinné ássa ngadan katô pabungak Cotabato?
4. Ándin tó mga pamulanán nag kémmó nit Cotabato?
5. Ándin tó dakál igpamula tut Dole?
6. Ándin tóg lumun katô mga manubù tut pabunganán?
7. Nit mapa, ándin tó ngadan katô prubinsiya dadat salláppan katô Cotabato?

Basan - lapid 9,10: Pilipinas

1. Ágpangulu é masa. Tákkassi yu dát ágsállág kanan mata yu.
2. Padángngané masa.
3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 9,10:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tó sentence na gulit ka pira purù é kannut Pilipinas.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tó sentence na gulit ka ándinné ngadan katô magulayat ka langun purù dinit Pilipinas.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tó sentence na gulit ka ándin kayuwi tóg kangadanan nit Pilipinas.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tó sentence na gulit

ka ándin ég lumun katô mga Ifugao manubù.

5. Yat ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka sadan manubui tóg kangadanan.

6. Yat ikannám paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka pira kinagiyán é kannut Pilipinas.

7. Yat ikapittu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ánda banuwayi tô sunnud maluwag tô mga pattad tanà áglumuwan katô mga manubù nag lumuk tanà.

8. Yat ikawalu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin mga wayigi tô sunnud nag kailanganán nit banuwa.

9. Yat ikasiyó paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné mga ngadan katô mga magdakál ranó.

10. Yat ikasapulù paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ánda ég kangayan tak kayu nag papiddán tut duma banuwa.

11. Yat ikasapulù sábbad paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin ég lumun katô mga manubù.

12. Yat katapuriyan paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ánda banuwayi ég kakangayan ka talumbaga.

Uman yu basayi - lapid 9,10:

Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Kabasak mapa - lapid 8:

1. Nit mapa ka Pilipinas táddù yu tô Mindanao.
2. Táddù yu ka ánda táppad tô Luzon nit mapa.
3. Táddù yu ka ánda táppad tô siyudad ka Manila.
4. Táddù yu ka ánda táppad tô Visayas.

Mga paginsà - lapid 9,10:

1. Pira langun tô purù nit Pilipinas?
2. Ándin tô duwa dakál ka langun purù?

3. Ándin tō kitanán ta tut Palawan na dì ta kitanán tut duma banuwa kannut Pilipinas?
4. Ándinné ngadan katô tuu ágkangadanan bulak asta kayu nit Pilipinas?
5. Ándin tō ágkangadanan kinagiyan kannut Pilipinas?
6. Ándin ámméyi na ni Pilipinas duwán dán kaluwaan (indipindinsiya)?
7. Ándayé igkangayan katô sulù iliktrisidad?
8. Manan ka tagsábbadé dád man tō mga puwalasán áknganni?

Sulatán:

Sulat yu tō sábbad paragraph katô inókitan yu tóg sadun kó tut siyudad (inggó na tut Davao City ó General Santos City ó agad anda).

MFAC02.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 3 - lapid 11-15 Visayas, Luzon, asta mga Ridyun

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, dakál mapa ka Pilipinas.

Ágbasaan tut Bibliya: Lucas 12:22-31

Mga umanán insà (Review):

Para katô igistudyuhan ta dángngan tut lapid 6-10, sumalin kó katô nángngà kagi na mému ugpu kani mga kagi igbaták. (Tô ágpangulu é maták tut blackboard.)

Ándin tô mga ágkangadanan nit Pilipinas?

1. kayu	Filipino
2. manubù	sampagita
3. kinagiyan	Jose Rizal
4. bulak	nara

Ándin tô ngadan...

1. katô malaguyud ka langun purù?	Pulangi
2. katô dakál ka langun purù?	Palawan
3. katô dakál wayig?	Lanao
4. katô dakál ranó?	Luzon

Basan - lapid 11: Visayas

1. Ágpangulu é masa.
2. Padángngané masa.
3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 11:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tanan tô mga magdakál purù diyat Visayas.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tô mga pamulanán dan.

Uman Yu basayi - lapid 11:

Dángnganan ta tag basa nit lapid 11. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak mapa - lapid 11:

1. Nit mapa ka Visayas, táddù yu ka ánda táppad tō Cebu.
2. Táddù yu ka ánda táppad tō banuwa ka Iloilo.
3. Ándinné ngadan katô purù na duwán marmól?
Táddù yu nit mapa ni.

Mga paginsà - lapid 11:

1. Ándin tō madita sunnud diyat Visayas?
2. Ándin tóg lumun katô mga manubù góddô nit Visayas?
3. Ánda táppad tō délák pattad katô mga purù?

Basan - lapid 13: Luzon

1. Ágpangulu é masa.
2. Padángngané masa.
3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 13:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka pira mitrus é kallayatan katô pabungan kag babak Cordillera.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin tóg kangayan kag kakan astag kémpánnémpán katô mga manubù tut Luzon.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin tō mga pamulanán dan.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka makapira ágkáttu kammé tō tut duma mga lugar.

5. Yat ikannám paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin pabungani tō sunnud madappan kannut banuwa.

Uman yu basayi - lapid 13:

Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Kabasak mapa - lapid 12:

1. Nit mapa ka Luzon, táddù yu tō siyudad ka Manila.
2. Táddù yu tō siyudad ka Baguio City.
3. Táddù yu ka ánda táppad tō prubinsiyak Pangasinan.
4. Ahà yu ka ánda táppad tō bulkan ka Taal.
5. Ahà yu ka ánda táppad tō bulkan ka Mayon.
6. Táddù yu ka ánda táppad tō prubinsiyak Cagayan.
7. Baták yu tut mapa kanan libru tō bulkan ágngadanan Mt. Pinatubo.
(Ágpangulu tumáddù katô Mt. Pinatubo tut mapa ka Pilipinas.)

Mga paginsà - lapid 13:

1. Ándayé itaguan katô maluwag pattad tanà?
2. Pira kilumitrus é kalikábbangan katô pabungak Sierra Madre?
3. Tun ta Luzon, ándayé góddóan katô kaditaan ka mga manubù?
4. Tun ta Luzon, ánda táppad tō tángngaan pattad tanà?
5. Ándinné ngadan katô mallayat pabungan tut Batangas?
6. Ándinné ngadan katô sunnud madappan pabungan tut Albay?

Basan - lapid 14,15: Mga Ridyun

1. Padángngané masa katô tagnà paragraph dád.
2. Sábbad manubù masa katô mga siyudad na sakup ka National Capital Region.
3. Sábbad manubù masa katô mga siyudad na sakup katô Ridyun I, II, etc.
4. Sábbad manubù é masa katô Ridyun XII yat lapid 15.

Mga paginsà - lapid 14,15:

1. Ándin ridyuni tō góddóan yu? Basan yu.

2. Pira ridyun é itángngátángngaan kani banuwak Pilipinas?

Sulatán:

Sumalin ka sábbad dád.

1. Sulat yu tó paragraph tingód katô sábbad manubù na isóddóran yu igtikud tut Visayas.
2. Sulat yu tó agad ándin na mikadunggù tut Luzon.
3. Sulat yu tó mga prubinsya ni tak niyu ridyun. Mému mamasak kó tut libru yu.

MFAC03.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 4 - lapid 16-25 Mga Banuwa Simbalé kani Pilipinas

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, dakál mapa ka Southeast Asia

Ágbasaan tut Bibliya: Lucas 10:25-37

Mga umanán insà:

Para katô igistudyuhan ta dángngan tut lapid 11-15, basan ku ni mga sentence. Atin nángngnà tô igbasa ku, kagi kó ka, “Nángngà.” Atin ánnà nángngà tô igbasa ku, kagi kó na “Ánnà nángngà.”

1. Madita marénták purù diyat Visayas. (T)
2. Ándà pabunganán tut mga purù ka Visayas. (F)
3. Duwán marmól tun ta Romblon. (T)
4. Sunnud mallayatté pabungan tut Luzon. (T)
5. Sunnud magasà tô tanà tut pattad ka Cagayan. (F)
6. Pabungak Taal é sábbad bulkan. (T)
7. Tô prubinsiyak Cotabato é sakup katô Ridyun XII. (T)

Basan - lapid 17: Mga Banuwa Simbalé kani Pilipinas

1. Ágpangulu é masa. Tákkássi yu dát ágsállág kanan mata yu.
2. Padángngané masa.
3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 17:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin banuwayi tô sunnud madani purù nit Pilipinas.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné ngadan katô kinagiyán nag gamítán katô tibuk banuwak Indonesia.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ánda é góddóan katô karapungan katô mga manubù tut Australia.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit

ka ándinné ngadan katô mga ikóna manubù na góddô tut Australia.

5. Yat ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ánda é igóddóan katô mga kamónaan katô mga manubù na góddô áknganni tut Australia.

6. Yat ikannám paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tô purù na sunnud madanik Australia.

7. Yat ikapittu paragraph, basa yu ka ándin tô mga duma banuwa na simbalé ka Pilipinas.

8. Yat ikawalu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin mga banuwayi tô mga banuwak Communista.

Uman yu basayi - lapid 17:

Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Kabasak mapa - lapid 16:

Nit mapa ni duwán mga ngadan katô mga banuwa. Atin marag magdakál é litra katô kabaták, kasóddóran ta ka sábbad banuwaan ó country, inggó na PILIPINAS ó AUSTRALIA. Asal, atin dì magdakál é langun kabaták katô litra, yan gó tô mga siyudad, na capital katô banuwa. Manila é ngadan katô capital katô banuwak Pilipinas. Duwán délák marka, inggó kani (), katô siyudad capital. Taddù yu tô marka inggó kani (), tô capital ka Australia. Canberra é ngadan katô capital ka Australia.

Duwán pagsik mga numiru nit mapa dadan datas. Tô numiru sábbad (1) tô banuwa BURMA. Pamasak yu tut mapa tô numiru sábbad (1) madanik CHINA. Tô gó é banuwak BURMA. Siyudad ka Rangoon é ngadan katô capital ka BURMA.

1. Nit mapa ni táddù yu ka ánda táppad tô banuwa ka Australia.
2. Táddù yu ka ánda táppad tô banuwa ka Hong Kong.
3. Ándinné ngadan katô banuwa na sunnud madanik equator?
4. Ánda táppad tô banuwa ka Vietnam?
5. Nit mapa ni ánda é Pilipinas kannun?

Mga paginsà - lapid 17:

1. Pira banuwa é itángngaan ka purù ka Borneo? Ándinné mga ngadan?
2. Ándinné ágkérigan katô mga bónnóng katô mga manubù tut Indonesia?

3. Ándin banuwayi tō dakál ka languk tanà nag kitanán nit mapa?
4. Ándinné kinagiyán katô mga manubù na góddô tut Australia?
5. Ándinné capital katô banuwak Australia?
6. Ándin banuwayi é isakupan katô Irian Jaya?
7. Ándinné capital katô banuwak Papua New Guinea?
8. Ándin tō mga banuwa na ánnà Communista?

Basan - lapid 18: ASEAN

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 18:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan ka igpasábbadé tō ánnám banuwaan.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin mga banuwayi é mimbru kani ánggadanan ASEAN.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda é inémuwan katô sinábbadan katô ánnám banuwa.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka kadángngan ágpalimudé tō mga pangulu katô ánnám banuwa.
5. Yat ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka pira pórsintu ég kakangé talumbaga.
6. Yat katapuriyan paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin tō sunnud ágkailanganán ka Southeast Asia.

Uman yu basayi - lapid 18:

Dágngangan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Mga paginsà - lapid 18:

1. Ándin biyaán ni na igpérmáan katô ASEAN Diklarasyun?
2. Ándin pruduktuwi tō sunnud ágkailanganán tut duma banuwa?

3. Ándin tō kakalyag katō mga mimbru ka ASEAN?

Basan - lapid 19-25: Taiwan, China, Hong Kong, Brunei, Indonesia, Malaysia, Singapore, Thailand, Burma, Vietnam, Kampuchea, Laos

(Para katō ágpangulu: Táddù nuk ássaássa manubù na masa katō sábbad banuwa na basan din. Kagin nu katō mga gapil: “Tô tag sábbadsábbadé masa ka sábbad banuwa na basaan yu tun ta ákniyu gunsadan. Pángnga tag basa, tumindág kó na mulit ka ándinné idigárran yu tun ta ighbasa yu tingód katō sábbad banuwa.”)

1. Sábbad manubù é masa asta mulit katō banuwak Taiwan. Una táddù nu tut mapa.
2. Sábbad manubù é masa asta mulit katō banuwak China. Una táddù nu tut mapa.
3. Sábbad manubù é masa asta mulit katō banuwak Hong Kong. Una táddù nu tut mapa.
4. Brunei.
5. Indonesia.
6. Malaysia.
7. Singapore.
8. Thailand.
9. Burma.
10. Vietnam.
11. Kampuchea.
12. Laos.

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 5 - lapid 26-33 Tô Banuwa ka Europa asta Asia

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, dakál mapa ka tibuk banuwa (World Map)

Ágbasaan tut Bibliya: Mateo 5:43-48

Mga umanán insà:

Para katô igistudyuhan ta dángngan tut lapid 16-25, sumalin kó katô nágngà na capital katô banuwa. Mému sumállág kó tut mapa katô lapid 16. (Tô ágpangulu é maták tut blackboard.)

1. INDONESIA	Canberra
2. AUSTRALIA	Manila
3. PAPUA NEW GUINEA	Jakarta
4. PILIPINAS	Rangoon
5. VIETNAM	Port Moresby
6. BURMA	Hanoi

Manan ka igpasábbadé tô mga banuwa na igimuk ASEAN? (lapid 18)

Basan - lapid 28,29:

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 28,29

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka pira é ássaássa kinagiyán tut U.S.S.R.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin banuwayi tô marapung sunnud ka langun é manubù góddô.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tô kinagiyán katô mga manubù tut India.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné ngadan katô tuu mallayat ka langun pabungan nit tibuk banuwa.

5. Yat ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda é itaguan katô siyudad ka Mecca.

6. Yat ikannám paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin banuwayi tō igpamasusuwan ki Jesus Christ.

7. Yat ikapittu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin banuwayi é góddóan katô papa nag pangulun katô mga Katuliku manubù.

8. Yat katapuriyan paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda ég tikudan katô karapungan katô mga kamónaan ka mga manubù Amérikanu.

Uman yu basayi - lapid 28,29:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak mapa - lapid 26,27

1. Nit mapa ni, lapid 26,27, ahà yu ka ánda táppad tō siyudad ka Jerusalem.
2. Ánda táppad tō Saudi Arabia?
3. Ánda táppad tō Iraq?
4. Nit lapid 27, ánda táppad tō Thailand?
5. Ándin tō duwa banuwa na sunnud madani katô banuwak Vietnam?
6. Tut mapa ka Asia, lapid 27, ándin tō banuwa ikadadan datas katô Pilipinas?
7. Táddù yu tō banuwa na igtikudan katô mga Hapun.
8. Ánda táppad tō India?

Mga paginsà - lapid 28,29:

1. Ándinné ngadan katô tuu dakál ka languk banuwa katô Europa asta Asia?
2. Ándin banuwayi tō sunnud ágkabantug su ágtikudanan katô sida óggét?
3. Ándin tóg pamakén katô karapungak mga manubù tut India?
4. Pira mitrus é kallayatan katô pabungan ka Everest tikud tut bówwók dagat?
5. Ándinné ngadan katô banuwa na tun tō Mt. Everest?
6. Manan ka tō mga Magindanó nit Pilipinas ágsadun dan tut Mecca?

7. Ándinné capital katô banuwak Israel?
8. Ándin siyudadi tóg kabantug tut Italya?
9. Ándin é kinagiyán katô karapungan ka mga Amérikanu áknganni?

Basan - lapid 29-33: Korea, Japan, India, Pakistan, Bangladesh, Nepal, Bhutan

(Para katô ágpangulu, tuddù nuk ássaássa manubù na masa katô sábbad banuwa na basaan din. Kagin nu katô mga gapil: “Tô tag sábbadsábbadé masa ka sábbad banuwa na basan yu tun ta ákniyu gunsadan. Pángnga tag basa, tumindág kó na mulit ka ándinné idigárran yu tun ta igbasa yu tingód katô sábbad banuwa.”

MFAC05.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 6 - lapid 34-37 Mga Banuwak Aprika, asta Mga Banuwa ka Central America asta South America

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, dakál mapa ka tibuk banuwa, National Geographic magazines (pictures of black Americans, desert, African blacks, South American people, Panama Canal)

Ágbasaan tut Bibliya: Buhat (Acts) 8:26-35

Mga umanán insà:

(Tô ágpangulu maták katô ngadan ka mga banuwa tut blackboard: Nepal, China, Saudi Arabia, Russia, India, Italya, Israel.)

Para katô igistudywan ta dángngan tut lapid 26-29, áppus yu ni mga sentence ni katô nángngà taba ngadan ka banuwa.

1. Tô banuwak _____ é tuu dakál ka langun banuwak Europa asta Asia.
2. Hindi é kinagiyán katô mga manubù tut banuwak _____.
3. Ni _____ é ágtikudan katô sida óggét.
4. Mt. Everest tó tuu mallayat ka langun pabungan tun ta banuwak _____.
5. Diyat _____ tó siyudad ka Mecca.
6. Tut banuwak _____ ég pamasusuwan ki Jesus Christ.
7. Tô siyudad ka Roma ég kabantug tut banuwak _____.

Basan - lapid 35: Mga Banuwak Aprika

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 35:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tó sentence na gulit ka ánda ég tikudan katô mga métám manubù tut America.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tó sentence na gulit ka ándin tó duwán tut mga banuwa ka Aprika na magunawa nit Pilipinas.

3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin tō ngadan katô mga banuwa na sunnud matákkang é tanà.

Uman yu basayi - lapid 35:

Tō ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tō mga gapil é masa katô mga sósók sentence.

Kabasak mapa - lapid 34:

1. Nit mapa ni ahà yu ka ánda táppad tō Liberia.
2. Nit mapa ni ahà yu ka ánda táppad tō equator.
3. Ahà yu ka ánda tō mga banuwa na sunnud matákkang.
4. Táddù yu ka ánda táppad tō Dagat ka India.
5. Táddù yu ka ánda táppad tō Dagat ka Atlantic.
6. Pamasak yu tut ássa dakál mapa ka Aprika, ka ánda táppad tō Wayig ka Nile. Táddù yu yat mapa yu.

Mga paginsà - lapid 35:

1. Ándin banuwayi ég tikudan katô mga métám manubù?
2. Igmánnu dan tō mga métám manubù na igámmát dan tut Aprika?
3. Anda banuwayi é góddóan áknganni katô mga ikólì állang tikud tut America?
4. Ándin tóg ngadanan equator?
5. Manan katô banuwa tun ta equator ka sunnud ménit asta marag gudan?
6. Ándinné ngadan katô sunnud matákkang tanà tut banuwak Aprika?
7. Ándinné ngadan katô maluwag disérzu nit tibuk banuwa?
8. Manan ka ándà pamulanán ágkanté dutun ta disérzu?
9. Ándinné ngadan katô wayig tut Aprika na madiyù sunnud ég dungguán nit tibuk banuwa?

Sulatán:

(Tō ágpangulu pakita katô litratu katô métám manubù.)

Sulat yu tō sábbad sentence tingód ka ni litratu ni.

Basan - lapid 37: Mga Banuwa ka Central America asta South America

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 37:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka sadanné ngadan katô taga Europa na ikóna tut banuwak America.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka ándin pa tò mga duma banuwa na ánnà sakup ka United States tut America.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka ándinné mga ngadan katô banuwa ka Central America.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka ándin tò tuu dakál ka languk banuwa tut South America.

Lesson 6 Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriulum

Uman yu basayi - lapid 37:

Dágnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak mapa - lapid 36:

1. Nit mapa, lapid 36, táddù yu tò banuwa ka Brazil ka ánda táppad.
2. Táddù yu tut mapa tò Wayig ka Amazon (Amazon River).
3. Ánda táppad tò Colombia?
4. Ánda táppad tò Peru?
5. Ánda táppad tò Dagat ka Atlantic?
6. Táddù yu ka ánda táppad tò banuwa ka Dominican Republic.
7. Táddù yu tò banuwa na duwán dán dakál canal.

Mga paginsà - lapid 37:

1. Ándin ámméyi na si Christopher Columbus igukit katô Dagat ka Atlantic?
2. Ándin tò pagngadan áknganni katô purù ka Hispaniola?
3. Ándin tò isóddóran ta na igtikudan katô mga Amérikanu kannut Pilipinas?
4. Manan ka tò mga Amérikanu igimuk canal dágnganan tut banuwak Panama?

5. Ándinné kinagiyan katô mga manubù tut Brazil?
6. Ándin wayigi tô ikaduwa ka dakál ka languk wayig nit tibuk banuwa?
7. Ándinné kinagiyan katô karapungak mga manubù na góddô tut duma mga banuwa tut South America?
8. Sadan manubui tô tuu ibantug asta ikapanalu dángngan katóg pamatayé dan ka mga Kastilà.

Sulatán:

1. Sulat yu tô ngadan katô lima dápda dátan banuwa tut Central America.
2. Sulat yu tô ngadan katô lima dápda dátan banuwa tut South America.

Para kinnaman, basan yu tikud ka lapid 1 sippang ka 37 tut balé yu.

Ni Banuwa Ta

Kinnaman - Lapid 1-39

Ngadan _____

Basa nu tō sentence. Yat kawanan, duwán duwa igbaták.
 Palibutan nu tō nángngà ugpu katô sentence.

1. Sippang áknganni, atin duwán dakál kalimudan,
 tō Bagóbô góggét katô...
 a. umpak ka Bagóbô.
 b. barong.
2. Tō mga Bagóbô manubù, áskandan tō mga Obo,
 asta tō Áttó, asta tō...
 a. Bilaan.
 b. Tagabawà.
3. Tō mga kinadakállan purù nit Pilipinas tō
 purù ka Luzon asta...
 a. Mindoro.
 b. Mindanao.
4. Tō Ridyun na góddóan ku, tō Ridyun...
 a. 11 (XI).
 b. 12 (XII).
5. Tō pagngadan katô ánnám banuwaan na inému
 duwán sinábbadan tō...
 a. ASEAN.
 b. ASIA.
6. Tō tuu dakál ka languk banuwa tut Europa
 asta Asia, tóg ngadanan...
 a. Russia.
 b. China.
7. Tō mga métám manubù na góddô áknganni tut
 America, tō kandan kamónaan igtikud tut
 banuwak...
 a. Pilipinas.
 b. Aprika.
8. Igimu ka mga Amérikanu é canal abô makókit
 tō mga barku tut banuwak...
 a. Panama.
 b. Peru.
9. Tō banuwak Brazil na tuu dakál languk
 banuwa tut...
 a. North America.
 b. South America.
10. Tō tállu banuwa tut North America ni gó mga:
 Canada, United States, asta...
 a. Mexico.
 b. Alaska.}

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 8 - lapid 40-45 Ni Tibuk Banuwa, Ni Banuwa Ta Magimpuruk, asta Tô Kallayatan katô Pabungan asta tô Kadálámmán katô Dagat

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, globe, litratu katô tibuk banuwa, National Geographic (pictures of ocean, mountains, etc.), Updegraff book (Seas and Oceans)

Kinnaman katô kakatigan (Ágpangulu asta gapil mid katô mga lapis.)

Ágbasaan tut Bibliya: Isaias 40:21,22; 25,26 (“circle” of the earth)

Basan - lapid 41: Ni Tibuk Banuwa

1. Ágpangulu é masa.
 2. Padángngané masa.
 3. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 41:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka pira kilumitru é kókitan ta, yan pa makalibut ki kani banuwa.
 2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka pira bulan, yan pa pakadunggù tò barku tut America tikud nit Pilipinas.
 3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka manan ka marag gudan é kannut Pilipinas.
 4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka manan ka sunnud katig tò Manama.

Uman yu basayi - lapid 41:

Tô ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tô mga gapil é masa katô mga sósók sentence.

Kabasak mapa - lapid 40:

1. Pamasak yu tō equator (állát linya kani banuwa).
2. Pamasak yu tō North America.
3. Pamasak yu tō Dagat ka Pacific
4. Pamasak yu tō Pilipinas.

Mga paginsà - lapid 41:

1. Ándinné kadugayan ágpanón ka barku dángangan kag sadun tut America?
2. Ándinné dakál, dagat ó tanà?
3. Manan ka mas madigár na duwán dakál dagat katô tanà?

Sulatán:

Sulat yu tō mga ngadan katô lima magdakál dagat nit banuwa.
Mémù mamasak kó yat libru, lapid 40.

Basan - lapid 43 Ni Banuwa Ta Magimpuruk

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 43:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné tut panámdám katô mga manubù sayyan tingód katô ágkérigan kani banuwa.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándayé igmatayan ki Magellan.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka pamánnun tak kadunggù tō áknita igtikudan lugar.
4. Yat ikappat asta ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit katô bónnóng kani banuwa katô mga mikakita.

Uman yu basayi - lapid 43:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak mapa - lapid 42:

Sállág yu tō mapa nit lapid 42.

1. Manan ka ágkitanán ta tō katángngà dák katô banuwa?

Sállág yu tō globe, inggó na mapa kannun.

2. Pamasak yu tō Pilipinas yat tibuk mapa yat libru yu.

Mga paginsà - lapid 43:

1. Ándin tóg bánnalán katô mga katugállan tingód kani banuwa?

2. Ándayé igtikudan i Magellan?

3. Ándin tō iglumu katô mga ágtákkás ki Magellan?

4. Ándin tō iglumu katô tállu manubù ágsaké na mikitaan dan tō bónnóng ka banuwa.

Sulatán:

Sumulat kók sábbad paragraph tingód katô ándin tō migulit katô áknikó mga katugállan tingód katô bónnóng kani banuwa.

Basan - lapid 45

Tô Kallayatan katô Pabungan asta tō Kadalámmán katô Dagat

1. Padángngané masa.

2. Ássaassa manubù é masa katô sábbadsábbadé paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 45:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné kallayatan katô pabungan ka Everest.

2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda táppad tō pabungan ka Ararat.

3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné kadalámmán katô dagat.

Uman yu basayi - lapid 45:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak litratu - lapid 44:

1. Nit litratu tut lapid 44, ándinné pénagpát katô métám parti?
2. Táddù yu tô kallayatan ka pabungan Sandawà?
3. Tut mapa ka Asia, lapid 27, pamasak yu ka ánda táppad tô pabungan ka Everest.
4. Tut mapa ka Europa, lapid 26, pamasak yu tô banuwa ka ánda tô pabungan ka Ararat.

Mga paginsà - lapid 45:

1. Ándinné ngadan katô mallayat ka langun pabungan nit Pilipinas?
2. Ándinné ngadan katô mallayat ka langun pabungan nit banuwa?
3. Ándin banuwayi é mitaguan katô pabungan ka Everest?
4. Ándin banuwayi é misapatan katô barangé i Noe?
5. Igpamánnu tak kasóddór na sapulù sábbad mararan é kadalámmman katô dagat?

Sulatán:

1. Sulat yu tô ngadan katô mallayat ka langun pabungan nit tibuk banuwa.
2. Sulat yu tô ngadan katô pabungan na misapatan katô barangé i Noe sayyan.

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 9 - lapid 46-54 Duwán Banuwa na Ménit asta Magánnó

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, globe, National Geographic magazines (pictures of Eskimos, etc.), WBT calendar pictures, Updegraff book (Continents and Climates)

Ágbasaan tut Bibliya: Isaias 45:18; Colosas 1:16

Mga umanán insà:

Para katô igistudyuhan ta dángngan tut lapid 40-45, minsà ak niyu.
Áskiyu é tumaba katô taba nángngà.

1. Manan ka marag gudan é kannut Pilipinas?
(Su iglibutan kik dagat)
2. Ándin tóg bánnalán sayyan katô mga manubù ka bónnóng kani banuwa ta?
(Inggó na pinggan)
3. Sadan tō igimmatayan i Lapulapu tut Cebu? (si Magellan)
4. Manan ka isóddóran ta na magimpuruk ni banuwa ta?
(Igkita katô manubù igsaké ka rikit)
5. Ándinné ngadan katô mallayat ka langun pabungan nit tibuk banuwa?
(Mt. Everest)

Basan - lapid 47-54

1. Tô ágpangulu é masa yat lapid 47. Tákkássi yu dát ágsállág kanan mata yu. Pángnga katô, padángngané masa yat lapid 47.
2. Padángngané masa yat mga lapid 48 asta 49.
3. Padángngané masa yat mga lapid 50 asta 51.
4. Padángngané masa yat mga lapid 52 sippang 54.
5. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph tikud ka lapid 47 sippang ka lapid 54.

Mamasak asta masa - lapid 47-54:

1. Yat lapid 47, tō tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda é duwán magánnó asta ménit klima.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné ngadan katô balé igimu tikud tut snow.

3. Yat lapid 48, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné ngadan katô mga manubù na góddô tut Mountain Province.

4. Pamasak yu tō ngadan katô mga manubù na góddô tut pambik dagat.

5. Yat lapid 49, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné ngadan katô mga manubù na gimuk balé tut kayun.

6. Pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit katô mga manubù tut banuwak Peru.

7. Yat Lapid 50, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit tingód katô mga Pigmis.

8. Pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit tingód katô mga magimpuruk balé.

9. Yat lapid 51, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan katô mga balé ka kailangan masarig é labat.

10. Yat lapid 52, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné gimun mga balé katô Navajo Indian.

11. Yat lapid 53, pamasak yu asta basa yu tō kagi na gulit ka ándin ég tikudan katô gimun balé katô mga Pueblo Indian.

12. Yat lapid 54, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin siyudadi nit Pilipinas é duwán mga madita mallayat góddóan asta mga upisina.

Uman yu basayi - lapid 47-54:

Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad lapid, tikud ka lapid 47 sippang ka lapid 54.

Kabasak mapa - lapid 46:

Sállág yu tō mapa yat lapid 46.

1. Táddù yu tō mga banuwa ka ánda tō marag ménit.
2. Táddù yu tō mga banuwa ka ánda tō marag ménit asta magánnó.
3. Táddù yu tō mga banuwa ka ánda tō marag ágmagánnó.
4. Ándinné klima nit Pilipinas?

Mga paginsà - lapid 47-54:

1. Yat lapid 47, ándin ég gamitán katô mga Eskimo katô gimun dan mga balé timpu kag sánnang.
2. Manan ka tô mga Eskimo gimu ka iglu?
3. Yat lapid 48, ánda tô góddóan katô mga Ifugao manubù?
4. Ánda tô góddóan katô mga Tausug?
5. Yat lapid 49, ándin banuwayi é góddóan katô mga Sakai manubù?
6. Manak kaditaan katô mga manubù gimuk marénták balé madani tut Wayig ka Amazon?
7. Ánda tô Wayig ka Amazon?
8. Yat lapid 50, ándin klasik balé é gimun ka mga Pigmis?
9. Ándin banuwayi é duwán manubù gimuk balé inggó na magimpuruk?
10. Yat lapid 51, ándin bulani é sunnud magánnó é tut Canada asta tut United States?
11. Yat lapid 52, manan katô mga Navajo Indian ka gimuk makáppal labat?
12. Yat lapid 53, ándin baléyi é gimun ka mga Pueblo Indian?
13. Yat lapid 54, ándin é gimun mga mallayat asta magdakál upisina?
14. Ándinné tun dalám katô mallayat upisina?

Sulatán:

Sulat yu ka igpamánnuk kému tô balé yu, tô iggamit atáp, labat, pira abuk é kuwartu (sinabang) ó agad ándin.

MFAC09.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 10 - lapid 55-57 Tóg Séllà tut Langit, Ni Banuwa Marag
Ágkabiring, Áglibut asta Ágpanó

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, globe, bula, ispat ó
sulù, Reader's Digest Atlas (stars, galaxies)

Ágbasaan tut Bibliya: Genesis 1:1; Salmo 50:1; Salmo 19:6

Mga umanán insà:

Para katô igistudywan ta dángngan tut lapid 46-54, sumalin kó katô nángngà kagi na mému ugpu kani mga kagi igbaták. (Tô ágpangulu é maták tut blackboard.)

Ándin tô klasik balé góddóan katô mga manubù?

1. Eskimo	pupù
2. Tausug	magdakál dauk kayu
3. Sakai	iglu
4. Taga Amazon	kayu asta tanà
5. Pigmis	pambik dagat
6. Navajo Indian	rákkó
7. Pueblo Indian	libutà inggó na alublak

Basan - lapid 55: Tóg Séllà tut Langit

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 55:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tô álló.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné makadunggù áknita ka sunnud ki madani tun ta álló.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné makadunggù ka ándà sánnang kalló.

Uman yu basayi - lapid 55:

Tô ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tô gapil é masa katô mga sósók sentence.

Mga paginsà - lapid 55:

1. Manan ka tô mga karani asta tô álló kag séllà?
2. Manan ka sunnud madigár na tô banuwa ta sunnud nángngà tô kadiyuan din tikud tut álló?
3. Ándin tô ágkalumu katô álló dinik nita?

Basan - lapid 56,57: Ni Banuwa Marag Ágkabiring, Áglibut asta Ágpanó

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 56,57:

(Pángnga katô igbasa tô sentence, tô ágpangulu é pakita katô globe asta sulù tingód katô igbasa dan.)

1. Yat tagnà asta ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka iga pamánnu kani banuwa na inggó na tarumpu.
2. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan ka duwán dák sábbad álló asta sábbad dukilám.
3. Yat lapid 57, yat ikappat asta ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan ka duwán ássaássa klima nit banuwa.
4. Yat ikannám paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné makadunggù ka ándà gravity (tô inggó na gawid).

Uman yu basayi - lapid 56,57:

Ássaássa manubù é masa ka sábbadsábbad paragraph.

Mga litratu - lapid 56,57:

1. Yat lapid 56, ándinné kénagpát katô inggó nag táddù linya (arrow nag palibut kani banuwa?)
2. Yat lapid 57, ándin tóg pakitan katô litratu dini áknita, paglibut katô banuwa ta?

Mga paginsà - lapid 56,57:

1. Ándin tō tállu nag kalumu kani banuwa?
2. Manan ka duwán álló asta duwán dukilám?
3. Manan ka duwán sábbad ámmé (biyaán)?
4. Manan ka duwán ássaássa klima (timpu)?
5. Manan ka duwán timpu na sunnud magánnó?
6. Manan ka duwán timpu na sunnud ménit?
7. Ándin tō pagngadan katô inggó na gawid kani banuwa?
8. Ándinné makadunggù kani banuwa, bulan asta mga planita ka ándà gravity (tō inggó na gawid)?

Pakitan:

Tō ágpangulu é pakita katô globe (magimpuruk mapa inggó na bula) asta sulù.

1. Pakita katô pagbiring katô banuwa pasadun tut silatan. Sábbad pagbiring, sábbad álló asta sábbad dukilám, dunggó duwa pulù áppat uras.
2. Pakita katô paglibut katô banuwa tut álló. Dalám ka sábbad ámmé, yan pa pakalibut ni banuwa katô álló, ó dalám ka 365 (tállu gatus kannámmán lima) álló, pakalibut tō banuwa katô álló.
3. Para katô pagkéléd katô banuwa, duwán kassaan katô klima. Pakita katô pagkéléd katô banuwa. Atin pakatubang ni góddóan ta tut sánnang katô álló, ni gó tō ménit timpu. Atin ikasunnad ni góddóan ta tut sánnang katô álló, ni gó tō magánnó timpu.
4. Pakita katô pagbiring katô banuwa, asta katô paglibut katô banuwa, asta katô pagássud katô langun tut langit.

Sulatán:

Sulat yu tō paragraph tingód katô isóddóran yu nigó álló ni na ándà yu kasóddóri dángngan.

MFAC10.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 11 - lapid 58-61

Ni Banuwa Ta asta tō Bulan, Tō Bulan, asta
Tō tut Bulan

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, globe, bula, sulù,
Reader's Digest Atlas (moon)

Ágbasaan tut Bibliya: Genesis 1:14-18; Salmo 8:3-5; Salmo 104:19

Umanán:

Para katō igistudywan ta dángngan tut lapid 55-57, sadanné tumáddù
asta pénagpát katō pagbiring asta paglibut ka banuwa katō álló. Mému gumamit
katō globe asta sulù.

Basan - lapid 58: Ni Banuwa Ta asta Tō Bulan

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katō sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 58:

1. Yat tagnà paragraph asta ikaduwa, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándinné kadakállan katō bulan tun ta banuwa.
2. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ánda ágpasadun tō bulan ka gássud.
3. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan ka tō dák ágbaluy katō bulan tō ágkitanán ta.

Uman yu basayi - lapid 58:

Ássaássa manubù é masa katō sábbadsábbad paragraph.

Mga paginsà - lapid 58:

1. Tut litratu yat lapid 58, ándayé ágpasadunan katō bulan ágpalibut kani banuwa ta?

2. Ándinné kadugayan katô bulan yan pa pakalibut kani banuwa?
3. Anda ágpasadun tô bulan ka gássud?
4. Manan ka tô bulan inggó nag dakál asta inggó nag délák dán puman?
5. Kadángngan ki makakagi ka ágdatù tô bulan?

Basan - lapid 59 Tô Bulan

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 59:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka kadiyuan katô bulan tikud nit banuwa ta.
2. Yat ikaduwa paragraph, basa yu tô sentence na gulit ka manan ka tô bulan kag séllà.

Mga paginsà - lapid 59:

1. Tut bówwó katô lapid 59, ándinné igapakita katô litratu?
2. Ándinné kadiyuan katô bulan tikud nit banuwa ta?
3. Manan ka tô bulan ágséllà?
4. Tut sunnad katô lapid 59, ándinné kasóddóran ta katô linya inggó nag táddù (arrows)?

Pakitan:

1. Tô ágpangulu é pakita ka ándinné kassud katô bulan nag palibut kani banuwa.
2. Tô ágpangulu é pakita katô kadakállan katô bulan tut ássaássa ég kataguan tut palibut kani banuwa. (ágdatù, ágtibuk...)
3. Tô ágpangulu é pakita katô kassud katô bulan nag palibut kani banuwa asta pagsik tô banuwa nag palibut kani álló.

Basan - lapid 61: Tô tut Bulan

1. Padángngané masa.
2. Tô ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tô gapil é

masa katô sósók mga sentence.

Mamasak asta masa - lapid 61:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tô kitanán ta ukit ka tiliskupyu.

2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné kadakállan kani Pilipinas tut kadakállan katô bulan.

Uman yu basayi - lapid 61:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Mga paginsà - lapid 61:

1. Ándin ég kéringen katô bulan?
2. Manan ka dì mému móddô tô mga manubù tut bulan?
3. Ándin, ni Pilipinas délák ó dakál katô bulan?
4. Ándin, tô bulan délák ó dakál kani banuwa?

Sulatán:

Sumalin kó dát ka sábbad kani duwa sentence. (Tô Ágpangulu é maták tut blackboard.)

1. Sulat yu tô sábbad paragraph ka ándinné isóddóran yu tingód katô bulan na gulitán katô mga kamónaan yu.

2. Sulat yu tô sábbad paragraph tingód katô misóddóran yu kanik nita igistudywan tingód katô bulan.

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 12 - lapid 62-64

Tô Bulan Áglamáddán, Lákkáp, asta
Tô Dagat Áglanab astag Gabas

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, globe, bula, sulù,
newspaper articles about eclipse, Updegraff book (Seas and
Oceans), Mga Gulitán katô Mga Tagabawà

Ágbasaan tut Bibliya: Amos 8:9; Salmo 33:4-8

Mga umanán insà:

Para katô igistudyuhan ta dángngan yat lapid 58-61, taba yu ni mga
insà ni.

1. Ándinné kadugayan katô bulan yan pa pakalibut kani banuwa ta?
2. Manan ka tô bulan ágséllà?
3. Manan ka dì mému móddô tô mga manubù tut bulan?

(Kasalinan pa ka basan ó dì: Gulitán i Melania Awe, “Tô Ágtigkanayan ka
Lákkáp.”)

Basan - lapid 62: Tô Bulan Áglamáddán

1. Padángngané masa.
2. Tô ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tô mga gapil é
masa katô sósók sentence.

Mamasak asta masa - lapid 62:

1. Pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan ka duwán
alung kani banuwa ta tug balug.
2. Pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné makadunggù
katô bulan atin ka makókit tut alung kani banuwa ta.
3. Pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándin tô pagngadan
tut English kani.

Uman yu basayi - lapid 62:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa.
Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Pakitan - lapid 62:

Tô ágpangulu é pakita katô globe (magimpuruk mapa ka banuwa ta), asta bula (bulan), asta sulù (álló). Pakitan ka manan ka tô bulan áglamáddán kun.

Basan - lapid 63: Lákkáp

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô lapid 63.

Mamasak asta masa - lapid 63:

1. Pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan kag kasidalungan ni banuwa ta.

2. Pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan ka tô áglákkáp ka dì ágkadugé.

Pakitan - lapid 63:

Tô ágpangulu é pakita katô globe (banuwa), asta bula (bulan), asta sulù (álló). Pakitan ka manan kag lákkáp.

Mga paginsà - lapid 62,63:

1. Ágkamánnu tô bulan ka pakókit tut alung ka ni banuwa ta?
2. Ágkamánnu ni banuwa ka makókit tô bulan tut tángngaan katô álló asta ni banuwa ta.
3. Manan kag kamáddangan ki kag lákkáp ó áglamáddán tô bulan?

Basan - lapid 64: Tô Dagat Áglanab asta Gabas

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 64:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan ka duwán dakál lanab.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka makapira áglanab tukid kalló.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka pira uras tikud tut áglanab, na manan dán puman lumanab tō dagat.

Uman yu basayi - lapid 64:

Tō ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tō mga gapil é masa katô sósók sentence.

Pakitan - lapid 64:

Tō ágpangulu é pakita katô globe (banuwa), asta bula (bulan). Pakita katô ka manan kag lanab asta gabas.

Mga paginsà - lapid 64:

1. Ágpamánnun katô bulan na tō gó tō gunayan áglanab?
2. Manan ka makaduwa áglanab ka állowálló?
3. Pira uras é állát tikud tun tag lanab sippang ággabas tō dagat. (6 uras asta 13 minutu)

Sulatán:

Salin kó ka sábbad sulatán yu, ó, mulit kó ka sábbad inókitan yu.
(Tō ágpangulu é sumulat tut blackboard.)

1. Tō isugsugan yu tō timpu áglamáddán tō bulan.
2. Tō isugsugan yu tō timpu kag lákkáp.
3. Tō isugsugan yu tut dagat.

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 13 - lapid 65-68

Tô Álló asta tô Mga Planita,
 Ágtikudan katô Udan, asta
 Duwán Magánnó Udan na Inggó na Matággas Batu

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, Reader's Digest Atlas
 (planets), Updegraff books (Seas and Oceans, Weather)

Ágbasaan tut Bibliya: I Corinto 15:40; Ecclesiastes 1:5-7; Salmo 18:12;
 Salmo 105:32

Mga umanán insà:

1. Para katô igistudyawan ta dángngan tut lapid 62-64, sábbad é pakita ákniyu ka manan ka tô bulan áglamáddán kun.
2. Sábbad é pakita ákniyu ka manan kag lákkáp.
3. Mulit tô sábbad ákniyu ka manan katô dagat águlanab astag gabas.

Basan - lapid 66: Tô Álló asta tô Mga Planita

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 66:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka pira langunné planita.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ándinné kadélák kani banuwa ka pagtandingán katô kadakállan katô álló.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka pira álló yan pa makalibut tô planita Mérkyuri katô álló.
4. Yat ikappat paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan ka tô planita Pluto ka sunnud magánnó.
5. Yat ikalima paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka ngadan katô dakál ka langun planita.

6. Yat ikannám paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin planitayi tō inggó na duwán kuruna igpalibut tut bówwó din.

7. Yat ikapittu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin planitayi é kitánán ta ka burusmalló.

8. Yat ikawalu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ikapira ni banuwa ta tikud tut álló.

Uman yu basayi - lapid 66:

Dángnganan ta tag basa nit lapid 66. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa. Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Kabasak mapa - lapid 65:

Pókê yu tut lapid 65.

1. Pamasak yu tō áknita banuwa nit mapa.
2. Pamasak yu tō planita na sunnud magánnó.
3. Pamasak yu tō planita na ágkitanán tak burusmalló.

Mga paginsà - lapid 66:

1. Ándin tō planita?
2. Ándin planitayi é sunnud madani tut álló?
3. Ándin planitayi é sunnud madiyù ka langun tikud tut álló?
4. Ándin planitayi é sunnud dakál katô mga duma planita?
5. Ándin planitayi é sunnud madappan ágsállággán? Manan?
6. Ándin planitayi é sunnud madani nit banuwa ta?
7. Manan ka ni banuwa ta ka sunnud madigár é mitaguan tikud tut álló?

Basan - lapid 67: Ágtikudan katô Udan

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 67:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit

ka ándin ég kému sagulapun.

2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan ka gudan.

Uman yu basayi - lapid 67:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa. Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Mga paginsà - lapid 67:

1. Pira pórsintu nit tibuk banuwa é wayig asta dagat?
2. Ágkitanán ta tō áddup?
3. Ágpamánnun katô sagulapun ka pag dunggù tut kawangngawangan?
4. Manan ka gudan?
5. Ulit yu ka ándin ég tikudan ka udan?

Basan - lapid 68: Duwán Magánnó Udan na Inggó na Matággas Batu

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 68:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin tóg kému tun datas na tibuk ka wayig nag kapid tut kawangngawangan.
2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan ka duwán magdakál ágkómpad udan.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándayé marag ágkadabuan ka matággas udan inggó na batu.

Uman yu basayi - lapid 68:

Dángnganan ta tag basa ni lapid 68. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa. Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Mga paginsà - lapid 68:

1. Ándinné ágkému mga sagulapun?
2. Manan ka tō udan kag kému matággas inggó na batu?
3. Ikakita kód katô inggó na matággas batu udan idabù nit Pilipinas?

Sulatán:

Sulat yu tō mga ngadan katô siyó planita na igpalibut tut álló. Mému pamasak tut lapid 65.

Lumu yu tut klasi:

Ulit yu ka igpamánnuk katibuk é udan.

MFAC13.txt 10/15/91

Ni Banuwa Ta - Reading Club Curriculum

Lesson 14 - lapid 69-72 Kirám asta Kilat, Linug, asta Tô Mallayat Pabungan na Ágluwaan ka Apuy asta Ábbál

Kasangkapan: Bibliya, chalk, libru Ni Banuwa Ta, Reader's Digest Atlas
(volcano, earth's crust), Updegraff book (Weather), pictures of lightning, earthquake damage

Ágbasaan tut Bibliya: Jeremias 10:12,13; Salmo 46:1-3

Mga umanán insà:

Para katô igistudywan ta dángngan tut lapid 65-68, basan ku ni mga sentence ni. Atin nángngà tô igbasa ku, kagi kó ka, “Nángngà.” Atin ánnà nángngà tô igbasa ku, kagi kó na, “Ánnà nángngà.”

1. Duwán mga siyó planita áglibut katô álló. (T)
 2. Mérkyuri tô ngadan katô délák ka langun mga planita. (T)
 3. Sunnud ménit tun ta planita ágngadanan Pluto. (F)
 4. Venus tô inggó na karani nag séllà ka burusmalló. (T)
 5. Ni banuwa ta ni gó ni, ikatállu planita tikud tut álló. (T)
 6. Kaliman pórshintu nit tibuk banuwa ta na marag dagat. (F)
 7. Tô sagulapun nag kému marénták tibuk wayig. (T)
 8. Duwán matággas udan na inggó na batu. (T)

Basan - lapid 69: Kirám asta Kilat

1. Padángngané masa.
 2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad paragraph.

Mamasak asta masa - lapid 69:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka manan ka duwán kilat.
 2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tò sentence na gulit ka ándinné kilat.
 3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basan yu tò sentence na gulit ka manan ka ágkitan ta pa tò kirám yan pag dinággán ta tò kilat.

Uman yu basayi - lapid 69:

Tô ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tô mga gapil é masa katô sósók sentence.

Mga paginsà - lapid 69:

1. Ándinné kilat?
2. Manan ka duwán timpu una ki pakakita katô kirám, na tagadtagad yan pa dinággán ta tô kilat?
3. Ándinné kasóddóran ta ka inggó na igpadángngané dád tô kirám asta tô kilat.

Pakitan:

Pakita tô ágpangulu katô litratu ka kirám.

Basan - lapid 70: Linug

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad sentence.

Mamasak asta masa - lapid 70

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka pira é kakáppalan ka batu tut siráb kani tibuk banuwa.

2. Yat ikaduwa paragraph, pamasak yu asta basa yu tô sentence na gulit ka manan ka ágkakálláng é tanà.

Uman yu basayi - lapid 70:

Dángnganan ta tag basa ni. Muna a masa. Ággárrán ku tag basa. Atin sumódô a, áskiyu é manayun masa sippang ka duwán péryud.

Mga paginsà - lapid 70:

1. Ándinné tun ta dalám kani banuwa?
2. Ándinné kakáppalan katô igpaluntudé batu?

3. Ándin tō tut siráb katô makáppal mga batu?
4. Manan ka dig kewà tō kénit?
5. Manan ka ágkassud tō mga batu?
6. Manan ka áglugan ki?

Pakitan:

1. Tō ágpangulu pakita katô litratu na duwán mga batu igpalapidé.
2. Pakita pagsik katô litratu katô midadattan ka linug.

Basan - lapid 71,72: Tō Mallayat Pabungan na Ágluwaan ka Apuy asta Ábbál

1. Padángngané masa.
2. Ássaássa manubù é masa katô sábbadsábbad sentence.

Mamasak asta masa - lapid 71,72:

1. Yat tagnà paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan kag katunó tō mga batu.
2. Yat ikaduwa paragraph, lapid 72, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit tingód katô batu asta tō ábbál nag luwà.
3. Yat ikatállu paragraph, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka ándin tō ángadan laba.
4. Yat ikatállu paragraph pagsik, pamasak yu asta basa yu tō sentence na gulit ka manan ka igmangittáng tō tut kawangngawangan palibut katô Sandawà.

Uman yu basayi - lapid 71,72:

Tō ágpangulu é masa katô sábbad tagnà mga sentence. Tō mga gapil é masa katô sósók sentence.

Mga paginsà - lapid 71,72:

1. Manan katô ka ágkatunó tō mga batu tut siráb ka tanà kani banuwa?
2. Ándin tō pagngadan tak bulkan?
3. Ándinné pagngadan katô mitunó batu?
4. Ágkamánnu tō ángadan laba kag magánnó dán?

5. Ngadani yu tō sunnud madani bulkan nit lugar ta?
6. Kadángngan igbáttu tō pabungan ka Sandawà?
7. Manan ka tō kawangngawangan ka migmangittáng?
8. Ándayé kadiyuan katô igaipiddan ka karamag katô mga abu tikud tut Sandawà?

Pakitan:

Sállág yu tō mga litratu katô pagbáttu ka Mt. Pinatubo.

Sulatán:

Salin kók sábbad: (Tô ágpangulu sumulat tut blackboard.)

1. Sulat yu tō isóddóran yu tingód ka kilat asta kirám.
2. Sulat yu tō isóddóran yu tingód ka linug.
3. Sulat yu ka ándinné isóddóran yu tingód katô pabungan Mt. Pinatubo.

Ni Banuwa Ta

Kinnaman - Lapid 1

Ngadan _____

Mga Paginsà

Batákkán nu tō taba katô mga paginsà

1. Ándinné ngadan kani libru na igistudyawan ta?

2. Ándin ridyuni tō góddóan nu? _____

3. Ándinné ngadan katô capital siyudad kani Pilipinas?

4. Ándin tō pagngadan katô ánnám banuwaan na inému duwán sinábbadan?

5. Ándinné kadugayan katô bulan yan pa pakalibut kani banuwa?

6. Ándin tō ágkému mga sagulapun?

Ni Banuwa Ta

Kinnaman - Lapid 2

Ngadan _____

Mga Ágsalinan

Basa nu tō sentence. Yat kawanán, duwán duwa igbaták.
Palibutan nu tō nángngà taba katô sentence.

1. Tô ngadan katô mallayat ka langun pabungan.	1. Mt. Ararat
2. Mt. Everest
2. Tô manubù igimmatayan i Lapulapu tut Cebu.	1. Magellan
2. Columbus
3. Tô ngadan katô balé igimu tikud tut snow.	1. iglu
2. pupù
4. Tô planita, inggó na karani nag séllà ka burusmalló.	1. Pluto
2. Venus
5. Tô ngadan katô batu mitunó.	1. laba
2. isupri
6. Tô ngadan katô sunnud madani bulkan nit lugar ta.	1. Mt. Mayon
2. Mt. Apo
7. Tô ágkéringan kani banuwa ta.	1. inggó na bula
2. inggó na pinggan
8. Tô ngadan katô inggó na gawid kani banuwa ta.	1. eclipse
2. gravity
9. Tô ngadan katô mga banuwa nag libut katô álló.	1. planita
2. karani
10. Tô ngadan katô tanà ágkakállángkálláng.	1. kilat
2. linug

Áppusán tō sentence

Basa nu tō sentence asta pamasak nu tō ugpu katō sentence.
Batákkán nu tō linya tikud tót sentence sippang tut ugpu din.

1. Tō Ifugao manubù góddô tut	a. bula ka apuy.
2. Marag gudan kannut Pilipinas su	b. Sandawà.
3. Tō mallayat ka languk pabungan
kannut Pilipinas, ni gó	c. Mountain Province.
4. Tō mga karani inggó na	d. sagulapun.
5. Ni banuwa ta marag	e. iglibutan kik dagat.
6. Dalám ka sábbad biyaán, makasábbad
áglibut ni banuwa	f. dakál lanab.
7. Tō kilat tō gó tō dagunután katō	g. ágkabiring, áglibut
asta ágpanó.
8. Tō bulan ágséllà su	h. tut álló.
9. Tō ágmalássád tō bulan tut langit,
yan gó tō gunayan katō	i. kirám.
10. Tō áddup katō dagat, mga ranó, asta
mga wayig, ni gó tō ágkému	j. galungan katō séllà
katō álló.

Ngadan _____

1. Ándin tō igpakita kani litratu ni?
Palibutan nu tō nángngà taba tut sunnad kani litratu.

1. bulkan 2. lákkáp 3. áglanab

2. Ándin tō igpakita kani litratu ni?
Palibutan nu tō nángngà taba tut sunnad kani litratu.

1. Tō bulan áglamáddán 2. lákkáp 3. kirám}